

Srpen

Zdroje hlavní snůšky včely v srpnu v přírodě již nenajdou, ale nektar a pyl ještě poskytuje další rostliny, například komonice bílá a lékařská, horčice, svazenka či další druhy vyseté na zelené hnojení. Zvláštní postavení pak zaujímá pohanka pěstovaná na větších plochách. Sice je dobrým zdrojem pylu a nektaru, ale z ní případně získaný med není oblíbený, protože má nepříjemnou chuť a vůni. Pohanka ovšem může být nápomocná dobré přípravě včelstev na zimu.

Všechny uvedené rostliny, ale i další, mohou být součástí tzv. biopásů. To jsou dotačně podporované pásy zeleně na okrajích nebo uvnitř velkých polních celků. Jsou oseté různými kombinacemi bylin a slouží jako úkryty pro zvěř i jako zdroje pylu a nektaru pro včely. Důležité v této souvislosti je, že se sečou až po odkvetení.

V tomto období je pro včelstvo nejdůležitější pyl pro výživu dlouhověkých včel. Při této příležitosti si vždy vzpomenu na výrok jedné zkušené včelařky, že hladová včela na pastvu nejde. To je další důvod, proč včelstva v tomto období nesmí trpět nouzí.

V srpnu je poslední možnost připravit vhodný prostor pro zimování. Základním tvarem zimního chomáče a plodového tělesa je koule. Tento tvar je totiž pro udržování potřebné teploty pro včelstvo nejméně náročný. Podívejme se na schéma zabydlení dutiny stromu včelami, jak se to naučily za 40 milionů let. Po souvislé plástové ploše se v zimě chomáč pohybuje za zásobami nahoru, na jaře a v létě je zase plodové těleso donášený medem tlačeno dolů. Průměr dutiny stromu můžeme považovat za šíři

rámků, naše nejčastěji používané šířky 39, 42 a 44,8 cm tedy vyhovují. Dnes včelaříme s nástavky a svislou plástovou plochu rozdělujeme mezinástavkovými mezerami. Aby včelstvo bralo plástovou plochu jako nepřerušovanou, musí vyhovovat pozicím b) c) a d) na schématu mezinástavkové mezery. Větší mezery, jaké ukazuje pozice a), zimní chomáč nepřejde, případně včelstvo v podletí redukuje svou sílu jen na část úlového prostoru. Podrobněji se o této problematice dočtete v publikacích Začínáme včelařit (2018) nebo Včelaříme nástavkově (2014).

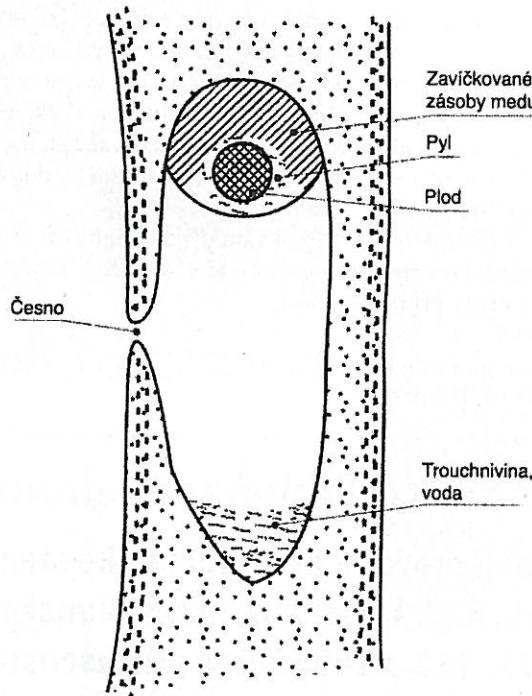
Podletní prohlídka počátkem srpna nám ukáže, co je nutné v uspořádání včelstva ještě udělat, co je nutné dokončit a co jsme nestihli v červenci. Úlový prostor se v tuto dobu tak snadno nerozšířuje. Uvedu příklad: včelař sundal medníky, mřížka byla na plodišti. Po odstranění mřížky nasadí nástavek se soušemi nebo plasty po vytopení a je přesvědčen, že včely nasazený nástavek obsadí a matka tam založí plodové těleso. To se však stane zcela výjimečně, koncem podletí je již pozdě. Včelstvo se chová jinak než na jaře a v létě. Zimní

prostor vhodné velikosti a tvaru musíme připravovat koncem června a pak jen kontrolovat a upravovat drobnosti. Konečný zimní prostor by měl být vyšší než širší, viz schéma osídlení dutého stromu rojem.

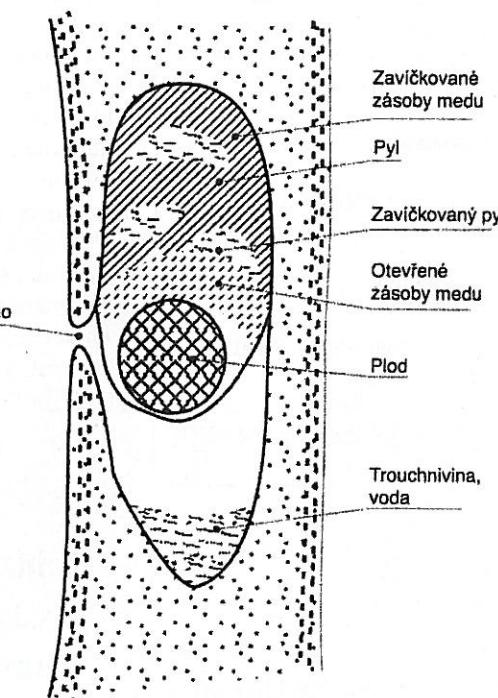
Zde je pár zásad pro drobné úpravy zimního prostoru:

- Pokud potřebujeme vyměnit plášt nevhodného typu (panenský, příliš tmavý, deformovaný), nahrazujeme ho plástem/souší raději tmavší žemlové barvy a před vložením je orosíme říd kým cukerným roztokem.
- Tyto nově vložené plasty nedáváme nikdy dva vedle sebe.
- Je vhodné takový plášt zavěsit vedle plástu s otevřeným plodem, ideálně pak mezi otevřený plod.
- Zakladení kontrolujeme nejdříve za týden.

V srpnu, kdy jsme dodali větší část krmení, je vhodná doba k plánované výměně matek. Na včelnici je již větší klid. Matky se lépe hledají v menším množství včel a také se snadněji kupují, protože po nich není taková poptávka jako v květnu a červnu. Včelstva matky ochotněji přijímají, protože cítí, že naděje na výchovu vlastní matky je malá. Nejlépe se mi osvědčilo přidávání v trubičce z pletiva částečně kryté alobalem a za použití hustého medocukrového těsta, které včely prokousou za jeden až dva dny.

Dílo roje v dutině stromu na konci snůšky,
schéma řezu dutinou střední meziplástové uličky

Toléž včelstvo před zazimováním v dalším roce
života (podle Ptáčka)

Včely v srpnu slídí, a je zde tedy velké nebezpečí loupeže. Tomu musíme přizpůsobit i práci při ošetřování včelstev. Především musíme mít jasno, s jakým záměrem do včel jderme a co potřebujeme udělat. Připravíme si vše potřebné včetně vlhké plachetky, pokud počítáme s odložením materiálu lákajícího včely. Pracujeme rychle a brzy ráno. Až začnou včely obtěžovat, práci ukončíme. Výhodnější je ovšem potřebné zásahy vykonat v podvečer, případně rozrušení včel přes noc pomine.

Srpna je také měsíc doplňování zásob. Ke krmení včelstev doporučuji používat výhradně rafinovaný cukr bílý v roztoku cca 3:2. Cukr se používá více než 100 let, jsou s ním dobré zkušenosti a je to největší záruka úspěšného zimování. Technologií krmení, tedy krmítek, je několik. Nejrozšířenější metodou je umístění 3,5litrové lahve v prázdném nástavku nad zimním prostorem, ale používají se i kbelíky, naplněné PE sáčky, krmítka ukrajinského typu apod. Na zimní prostor je možné také posadit různá strúpková krmítka, zpravidla o objemu pět a více litrů. S výhodou toho, že nepotřebujeme prázdný nástavek, můžeme použít i rámková krmítka o šíři jednoho až dvou pláštů. Krmítko je možno přikrýt síťovinou (např. polynet), přes kterou ho plníme bez přímého kontaktu se včelami.

Při úpravě zimního prostoru, odebíráni medníků apod. máme k dispozici poměrně velké množství pláštů nebo souši, které je nutné roztrídit. Souše žemlové barvy si ponecháme pro upotřebení na příští rok. Existuje několik způsobů jejich bezpeč-

ného uskladnění a ochránění před zničením zavíječem. Mnoho včelařů, kteří mají minimální prostory, ponechá souše v nástavku umístěném na dně pod nástavky se včelami. Včely si je ohlídadí a nástavek se soušemi úlový prostor neochlazuje. Další možností pro malé počty včelstev je uložení v PE pytlích za pomoci octanu etynatého (Včelařství 8/2018, str. 272). Pokud souše skladujeme ve skříních nebo zvláštních

Monitoring napadení včelstev roztočem *Varroa destructor* je důležitý i v srpnu. Právě v srpnu se totiž roztoč intenzivně množí a navíc tento měsíc více hrozí reinvaze z hynoucích včelstev, která se nachází v doletu našich včelstev. Podrobněji jsme tuto problematiku probrali v červencovém čísle. To platí i o léčení a především o dodržování návodů k používaným veterinárním léčivým přípravkům.

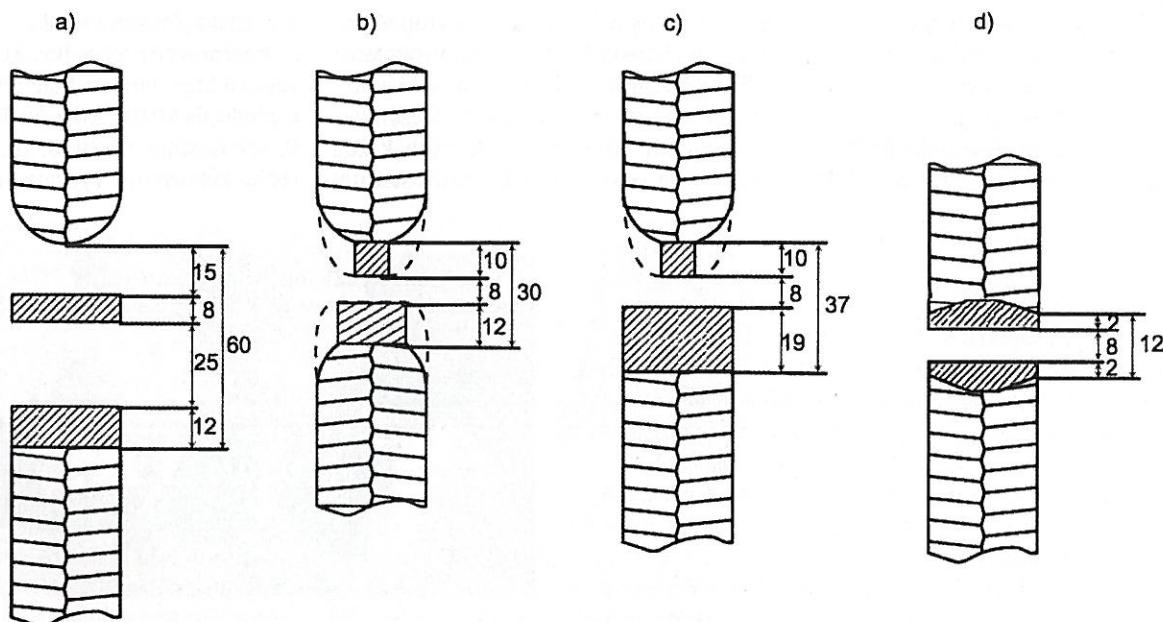
V červenci až září se můžeme setkat s takzvaným cementovým nebo melecitózním medem. Původ má v medovici s vysokým obsahem trisacharidu melecitózy. Taková medovice krystalizuje v plástech do tří dnů a pak ji nelze vytočit. Traduje se, že pochází z modřínu, ale ze zkušenosti je známo, že ji produkuje mšice i na ostatních stromech. V zimě včely zkristalizovanou medovici nemohou odebírat a hynou hladem. V případě, že je obsah melecitózy v medu menší, může se u včel projevit silná úplavice.

Čím později medovice nastoupí, tím je situace pro včelstvo horší. Pokud máme cementový med v zimním prostoru úlu, musíme to zařídit tak, že pokrmíme včelstvo třeba i v říjnu osmi až deseti kilogramy bílého nebo extrabílého cukru tak, aby se zimní chomáč v zimních měsících a předjaří nesetal s cementovým medem nebo aby na dvou sousedních plástech bylo mimo cementového medu dost cukerných zásob. Podrobnější článek m toto téma najdete na www.beedol.cz.

Dr. Ing. František Kamler

Včely v srpnu slídí, a je zde tedy velké nebezpečí loupeže. Tomu musíme přizpůsobit i práci při ošetřování včelstev

místnostech, musíme jednou za sedm až deset dnů, pokud teplota neklesne pod 10 °C, prostor vysířit. Existují také chladírenské sklady, kde teplota nestoupne nad 10 °C a relativní vlhkost se drží pod 50 %. Tam se zavíječ nemůže vyvijet a zbytky medu v plástech nepřijímají vlhkost, a tak nekvásí. Panenské dílo potažené propolisem necháme raději na vyvaření. Vyrazené tmavé a poškozené souše pak chráníme před zavíječem a jejich vyvařování si necháme na pozdější dobu bez letu včel. O tom si něco řekneme v září.

- a) Tradiční mezera mezi plodištěm a medníkem nevhodná pro nástavkové včelaření
- b) Správně řešená mezinástavková mezera – minimalizace prostoru od buněk k buňkám – čárkování vyznačená dostavba, základy můstku
- c) Mezinástavková mezera u Evropského úlu
- d) Mezinástavková mezera při odfrézování spodních a horních louček rámků